

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלון שוסטר

פ/25/5158

הצעת חוק-יסוד : הכנסת (תיקון – סמכויות ועדת חקירה פרלמנטרית)

1. תיקון סעיף 22 בחוק-יסוד : הכנסת¹, בסעיף 22 –
 - (1) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "פרלמנטריות";
 - (2) אחרי "על ידי הכנסת" יבוא "לרבות לעניין סמכותה לקבל מידע ולזמן מי שהיה נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף המנוי בסעיף 21 וסמכותה להטיל עיצום כספי על מי שזומן ולא התייצב או לא מסר מידע".
2. תיקון חוק-יסוד :
הממשלה
בחוק-יסוד : הממשלה², בסעיף 42(א), בסופו יבוא "וניתן לקבוע הסדר מיוחד לעניין מסירת מידע לוועדת חקירה פרלמנטרית שהוקמה לפי סעיף 22 לחוק-יסוד : הכנסת".
3. תיקון חוק הכנסת
בחוק הכנסת, התשנ"ד–1994³, אחרי סעיף 5 יבוא :
 - א5. (א) לא תיפתח ולא תתקיים ישיבה של ועדת חקירה פרלמנטרית שהכנסת מינתה לפי סעיף 22 לחוק-יסוד : הכנסת (בחוק זה – ועדת חקירה פרלמנטרית) אלא אם כן נכחו בה לפחות שליש מחברי הוועדה.
 - (ב) ועדת חקירה פרלמנטרית תניח על שולחן הכנסת דוח המפרט את פעולותיה ומסקנותיה, בצירוף עמדת מיעוט, אם היתה, והיא רשאית להניח דוח ביניים; רשאי להשתתף בהצבעה על דוחות כאמור רק חבר הכנסת שנכח ברוב ישיבותיה של הוועדה.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

² ס"ח התשס"א, עמ' 158.

³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140.

סמכויות ועדת 5.ב. חקירה פרלמנטרית

(א) לוועדת חקירה פרלמנטרית יהיו הסמכויות המסורות לוועדה קבועה של הכנסת בכל הנוגע לחובת התייצבות בפנייה ולחובה למסור לה מידע ומסמכים.

(ב) נוסף לסמכויות לפי סעיף קטן (א), רשאי יושב ראש ועדת חקירה פרלמנטרית, במסגרת מילוי תפקידיה, לזמן לישיבת הוועדה מי שהיה בעבר נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף שעובדיו או ממלאי התפקיד שבו חייבים להתייצב בפני הוועדה כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) זימון לוועדת חקירה פרלמנטרית לפי סעיף קטן (א) לעניין מי שהוא נושא משרה או עובד כאמור במועד הזימון, ייעשה באמצעות השר הנוגע בדבר או בידיעתו, ולגבי מי שאינו בשירות המדינה – באמצעות ראש הגוף שהמוזמן פועל בשירותו או בידיעתו, לפחות שבוע לפני מועד הישיבה, ויצוין בו הנושא שידון בישיבה.

(ד) מי שזומן לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) ולא הופיע לדיון, רשאית ועדת החקירה הפרלמנטרית, לדרוש ממנו, בכתב, להתייצב (בסעיף זה – דרישה להתייצב); דרישה להתייצב, לעניין מי שהוא נושא משרה או ממלא תפקיד, תיעשה לפי סעיף קטן (ג).

(ה) מי שזומן או קיבל דרישה להתייצב בפני ועדת חקירה פרלמנטרית, ימסור לה מידע ומסמכים המצויים ברשותו כפי שיקבע יושב ראש הוועדה, בהודעה שתימסר לו לפחות שבוע לפני מועד הישיבה; לא היו המידע או המסמכים ברשותו של המוזמן אך ידע ברשות מי הם מצויים, יודיע ליושב ראש הוועדה בידי מי הם מצויים.

(ו) סבר מי שהתבקש למסור מידע ומסמכים לוועדת החקירה הפרלמנטרית כי מסירתם עלולה לפגוע בביטחון המדינה ויחסי החוץ או קשרי מסחר בינלאומיים שלה, או לפגוע בזכות או חסיון שבדין, ימסור את המידע והמסמכים ליושב ראש ועדת החוץ והביטחון, אשר יחליט אם להביאם לידיעת יושב ראש ועדת החקירה הפרלמנטרית וחברי הוועדה; החליט יושב ראש ועדת החוץ והביטחון כאמור, רשאי הוא להחליט כי ישיבת הוועדה תהיה חסויה וכי פרסום הדברים שנאמרו או נמסרו בה יהיה אסור, כפי שיקבע; החלטת יושב ראש ועדת החוץ והביטחון תימסר בכתב למי שהתבקש למסור את המידע והמסמכים.

(ז) מי שקיבל דרישה להתייצב או דרישה להמצאת מידע ומסמכים ולא עשה כן ולא הראה טעם צודק לכך, רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע, כי הוא או אדם אחר הפועל מטעמו או למענו, לרבות שדלן, לא יהיה רשאי להשתתף בישיבות של ועדות הכנסת, לתקופה שיקבע, ושלא תעלה על ששה חודשים, וימי פגרת הכנסת לא יבואו במניין; יושב ראש הכנסת רשאי להחליט כאמור גם ביחס לגוף או לחברה שבה הוא נושא משרה או עובד באותה עת, אם הוזמן במסגרת תפקידו בהם.

(א) מי שקיבל דרישה להתייצב בפני ועדת חקירה פרלמנטרית או דרישה להמצאת מידע ומסמכים מוועדת חקירה ולא עשה כן (בסעיף זה – המפר), רשאית ועדת החקירה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סעיף זה בשיעור של עד 20,000 שקלים חדשים.

עיצום כספי למי שלא התייצב או מסר מידע ומסמכים

(ב) בטרם תקבל הוועדה החלטה להטיל עיצום כספי, תימסר למפר הודעה בכתב על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי, לפחות 14 ימים לפני ישיבת הוועדה שבה יידון העיצום הכספי (בסעיף זה - הודעה על כוונת חיוב); בהודעה תצוין עילת ההפרה, סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו, זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני הוועדה והמועד שבו תתקבל ההחלטה בעניינו.

(ג) מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב רשאי לטעון את טענותיו, בכתב או בעל פה, בפני ועדת החקירה.

(ד) ועדת החקירה תחליט, לאחר ששקלה את טענות המפר, אם מסר אותם, אם להטיל עליו עיצום כספי, ובאיזה סכום.

(ה) החליטה ועדת החקירה להטיל על המפר עיצום כספי – תמסור לו את נימוקיה בכתב בצירוף דרישה בכתב לשלם את העיצום הכספי (בסעיף זה – דרישת תשלום), שבה יצוין, בין השאר, סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו.

(ו) החליטה ועדת החקירה שלא להטיל על המפר עיצום כספי, תמסור לו הודעה על כך, בכתב.

(ז) המפר ישלם את העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום.

(ח) לא שילם המפר עיצום כספי במועד, ייוספו על העיצום הכספי, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בסעיף 159א(א) לפקודת מס הכנסה⁴, עד לתשלומו.

(ט) עיצום כספי ייגבה לאוצר המדינה, ועל גבייתו תחול פקודת המסים (גבייה)⁵.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.
⁵ חוקי ארץ ישראל, כרך ב', עמ' 1374.

(י) על החלטה להטיל עיצום כספי ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מיום שנמסרה למפר הודעה על ההחלטה.

(יא) אין בהגשת ערעור לפי סעיף קטן (י) כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכימה לכך ועדת החקירה או שבית המשפט הורה על כך.

(יב) החליט בית המשפט לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (י), לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות סעיף זה, והורה על החזרת סכום העיצום הכספי ששולם או על הפחתת העיצום הכספי, יוחזר הסכום ששולם או כל חלק ממנו שהופחת, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

(יג) תשלום עיצום כספי לפי סעיף זה לא יגרע מדין משמעותי שיחול על המפר בשל הפרת הוראה מהוראות סעיף 55 המהווה עבירת משמעות.

דברי הסבר

סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, שכותרתו "ועדות חקירה", קובע כך: "הכנסת רשאית למנות ועדות חקירה, אם על ידי הסמכת אחת הוועדות הקבועות ואם על ידי בחירת ועדה מבין חבריה, כדי לחקור דברים שהכנסת קבעה; סמכויותיה ותפקידיה של ועדת חקירה ייקבעו על ידי הכנסת; בכל ועדת חקירה יהיו גם נציגים של סיעות שאינן משתתפות בממשלה, לפי יחסי הכוחות של הסיעות בכנסת."

עד היום לא הוסדרו סמכויותיה ותפקידיה של ועדת חקירה פרלמנטרית בחוק, אלא רק בתקנון הכנסת, הקובע בסעיף 135 כי "לוועדת חקירה פרלמנטרית יהיו הסמכויות הנתונות לוועדה קבועה בכל הנוגע לסדרי דיון, לזימון לוועדה ולקבלת מידע, ככל שהכנסת לא קבעה אחרת."

הצעת החוק נועדה להרחיב את סמכויותיהן של ועדות החקירה הפרלמנטריות בכל הנוגע לזימון וקבלת מידע, מעבר לאלה המסורות לוועדה קבועה של הכנסת, וזאת במטרה לחזקן ולשפר את יכולת הפיקוח והחקירה שלהן. לשם כך מוצע לקבוע בסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, ובסעיף 42 לחוק-יסוד: הממשלה, סעיפי הסמכה, המאפשרים לעגן בחקיקה רגילה הוראות בעניין הרחבת סמכויות הזימון וקבלת המידע של ועדות חקירה פרלמנטריות.

בנוסף, מוצע להוסיף לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, סעיפים חדשים שיעסקו בסמכויותיה של ועדת חקירה פרלמנטרית ובסדרי הדיון המיוחדים שיחולו בה.

כך, מוצע לחייב נוכחות של לפחות שליש מחברי הוועדה בעת פתיחת כל ישיבה, וכן לקבוע חובת נוכחות של חברי הוועדה המאשרים את המסקנות בלפחות ממוחצית הישיבות שקיימה הוועדה. עוד מוצע לקבוע כי ועדת חקירה פרלמנטרית תהיה רשאית לזמן לישיבותיה, בנוסף לגורמים אותם רשאית לזמן ועדה קבועה של הכנסת (נושא משרה או ממלא תפקיד בשירות המדינה, ברשות מקומית, במועצה דתית, בתאגיד שהוקם בחוק או בחברה ממשלתית), גם מי שהיה בעבר נושא משרה או עובד בגופים אלה, בתקופה שבה עוסקים דיוני הוועדה. מי שזומן ולא הופיע לדיון, תוכל ועדת החקירה ברוב חבריה להחליט על הוצאת "דרישה להתייצב".

לעניין מסירת מידע מוצע לקבוע כי מי שזומן או קיבל דרישה להתייצב ימסור לוועדת החקירה מידע ומסמכים המצויים ברשותו כפי שיקבע יושב ראש הוועדה, ואם לא עשה כן, רשאית הוועדה להחליט על הוצאת "דרישה להמצאת מידע".

במקרה שבו מי שנדרש להמציא מסמכים סבר כי אין למסור אותם לוועדה, לשם הגנה על ביטחון המדינה ויחסי החוץ או קשרי מסחר בינלאומיים שלה, או להגנה על זכות או חסיון שבדין (עילות המנויות בסעיף 42(א) לחוק-יסוד: הממשלה), יהיה עליו למסור אותם ליושב ראש ועדת החוץ והביטחון, אשר יחליט אם להעבירם לוועדת החקירה או לעומד בראשה, והוא יוכל להחליט כי הם יידונו בישיבה חסויה וכי פרסומם יהיה אסור.

ועדת החקירה תוסמך להטיל עיצום כספי בשל אי התייצבות או אי מסירת מידע לפי החוק, ויחול מנגנון העיצום הכספי הקיים בחוקים אחרים, כלומר, תינתן למפר זכות טיעון בפני הוועדה, והוא יהיה רשאי לערער על החלטתה.

בנוסף, יושב ראש הכנסת יהיה רשאי לקבוע כי מי שלא התייצב או לא מסר מסמכים בניגוד להחלטת הוועדה, ולא הראה טעם צודק לכך, לא יהיה רשאי להשתתף בישיבות של ועדות הכנסת לתקופה שיקבע ושלא תעלה על ששה חודשים, וכך גם אדם הפועל מטעמו או למענו, לרבות שדלן. יושב ראש הכנסת יהיה רשאי להחליט כאמור גם ביחס לגוף או לחברה שבו המוזמן הוא עובד או נושא משרה באותה עת. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/1673/23, פ/25/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/165/25).

הצעת החוק זהה לפ/165/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' בכסלו התשפ"ה (09.12.2024)